

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5

Верховна Рада України

Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики на своєму засіданні 18 листопада 2020 року (Протокол № 47) розглянув проєкт Закону про внесення змін до Сімейного кодексу України щодо визначення часу, з якого за рішенням суду зменшується або збільшується розмір аліментів (реєстр. № 4195 від 07.10.2020р.), поданий народними депутатами України Ю.Діденко, В. Ватрасом.

Відповідно до статті 192 Сімейного кодексу України розмір аліментів, визначений за рішенням суду або домовленістю між батьками, може бути згодом зменшено або збільшено за рішенням суду за позовом платника або одержувача аліментів у разі зміни матеріального або сімейного стану, погіршення або поліпшення здоров'я когось із них та в інших випадках, передбачених цим Кодексом..

Законопроєктом пропонується узгодити норми сімейного законодавства у сфері аліментних правовідносин, а саме уніфікувати підходи у визначенні часу, з якого присуджується аліменти та змінюється їхній розмір.

З цією метою пропонується внести зміни до статті 192 Сімейного кодексу України, якими передбачити, що збільшення або зменшення розміру аліментів за рішенням суду має відбуватися від дня пред'явлення позову.

Судова практика засвідчує, що розгляд справ за позовами про зміну розміру аліментів, у більшості випадків, триває значний проміжок часу (від часу подачі такого позову до ухвалення судом відповідного рішення). Окрім того, слід враховувати ще й строк набрання відповідним рішенням суду законної сили та тривалість апеляційного провадження у випадку його оскарження.

Опрацювавши зазначений законопроєкт Міністерство юстиції України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Уповноважений Президента України з прав дитини висловили низку зауважень до нього.

Міністерство юстиції України наголошує на важливості дотримання правової визначеності. Існують певні ризики щодо нарахування заборгованості від часу подачі позову до прийняття відповідного рішення судовою інстанцією. Відповідно до статті 196 Сімейного кодексу України при виникненні заборгованості з вини особи, яка зобов'язана сплачувати аліменти за рішенням суду, одержувач аліментів

має право на стягнення неустойки (пені) у розмірі 1% від суми несплачених аліментів за кожен день прострочення сплати аліментів. Також Мін'юст наголошує на суперечності запропонованих змін законопроекту з чинною нормою, яка визначена у частині першій статті 179 Сімейного кодексу України і засвідчує, що аліменти, одержані на дитину, є власністю дитини.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує ідею щодо зміни розміру аліментів з дня пред'явлення позову. Натомість застерігає, що є загроза порушення прав дитини у частині зменшення розміру аліментів з дня пред'явлення позову, у зв'язку з тим, що зазначений законопроект не передбачає процедури реалізації положення, що пропонується авторами: зупинення виплати аліментів, повернення надміру сплачених аліментів. Такий варіант змін може звузити (обмежити) права дитини та негативно вплинути на рівень життя, що не відповідає частині третій статті 22 Конституції України (не допускається звуження змісту і обсягу існуючих прав і свобод при прийнятті нових законів). А також така зміна суперечить положенням статті 179 Сімейного кодексу України щодо того, що аліменти, одержані на дитину, є власністю дитини і ними розпоряджаються виключно за призначенням в інтересах дитини, що може унеможливити процес повернення надміру сплачених аліментів.

Уповноважений Президента України з прав дитини у своєму висновку наголошує на обов'язковому доопрацюванні положень Кодексу про адміністративні правопорушення у частині встановлення покарання за несплату аліментів у разі виникнення заборгованості не з вини платника аліментів.

Міністерство соціальної політики України підтримує законопроект і висловлює підтримку щодо такого унормування при вирішенні справ за позовами про зміну розміру аліментів у частині визначення часу і вважає, що прийняття законопроекту сприятиме забезпеченню належного захисту прав та інтересів усіх учасників аліментних правовідносин, а також належному виконанню батьками обов'язку утримувати своїх дітей.

Міністерство фінансів України не заперечує щодо прийняття цього законопроекту та зазначає, що реалізація його положень не потребує додаткових видатків бюджету.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету у своєму висновку зазначив, що законопроект не матиме впливу на показники державного бюджету. У разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності згідно із законодавством.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у своєму висновку не заперечує щодо можливості його прийняття, та вказує на низку техніко-юридичних зауважень.

Опрацювавши зазначений законопроект і зауваження, висловлені до нього, Комітет вважає за доцільне зазначити, що зміни до Сімейного кодексу України у частині зменшення розміру аліментів з дня подачі позовної заяви суперечитимуть принципу якнайкращого забезпечення інтересів дитини, порушуватимуть її права та не враховують положення статті 3 Конвенції про права дитини, що визначає зобов'язання держави забезпечити такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя.

Також, на думку Комітету, законопроект потребує доопрацювання в частині вирішення питання щодо звільнення платників аліментів від відповідальності за заборгованість по сплаті аліментів, яка може виникнути у зв'язку з прийняттям рішення щодо збільшення їхнього розміру від дня подання позовної заяви.

З урахуванням проведеного обговорення, Комітет рекомендує Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до Сімейного кодексу України щодо визначення часу, з якого за рішенням суду зменшується або збільшується розмір аліментів (реєстр. № 4195 від 07.10.2020р.), поданий народними депутатами України Ю. Діденко, В. Ватрасом, повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Співдоповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено народного депутата України - голову підкомітету у справах сім'ї та дітей Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Рябуху Тетяну Василівну.

Проект Постанови Верховної Ради України додається.

Голова Комітету

Микита ПОТУРАЄВ

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач:Потураєв Микита Русланович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B040000002A672E00BEAE8000
Дійсний до: 14.02.2022 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-14/03-2020/219239 від 24.11.2020

269100